

การพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์
โรงเรียนเทศบาลบ้านกิโสดง เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ
อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว*

The Behavior Development of the First Year Secondary School
Students by Buddhist ethics in Ban Kilong Song Public School,
Aranyaprathet Municipality, Aranyaprathet District, Sa Kaeo
Province

พระประสิทธิ์ ขนติวัฒนโณ, สุวิน ทองปั้น, จรัส ลีกา¹, อุทัย กมลศิลป์ และสุรพันธ์ สุวรรณศรี²
Phra Prasit Kantivanno, Suwin Thongpan, Jaras Leeka, Uthai Kamolsil and Surapan Suvannasri
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น¹
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด²
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand
Mahamakaut Buddhist University, Roi Et Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: pharprasit.2429@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาหลักพุทธจริยศาสตร์ในการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน
2) ศึกษาสภาพปัญหาพฤติกรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านกิโสดง อำเภอ
อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว 3) พัฒนาพฤติกรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์
โรงเรียนเทศบาลบ้านกิโสดง อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักพุทธจริยศาสตร์ในการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน ได้แก่ ไตรสิกขา ได้แก่ ศีล 5 คือ 1)
ไม่ฆ่าสัตว์ 2) ไม่ลักทรัพย์ 3) ไม่ประพฤตินอกใจ 4) ไม่พูดเท็จ 5) ไม่เสพสิ่งเสพติด สมာธิ คือ การฝึกฝน
ทางจิตอันก่อให้เกิดการตระหนักรู้ตนเอง และปัญญา คือการรู้ทั่วถึงเหตุถึงผล และเมื่อเกิดปัญหาสามารถ

*ได้รับบทความ: 13 มีนาคม 2563; แก้ไขบทความ: 15 มิถุนายน 2563; ตอปรับตีพิมพ์: 17 มิถุนายน 2563

Received: March 13, 2020; Revised: June 15, 2020; Accepted: June 17, 2020

ให้ปัญญาในการแก้ไขปัญหานั้นได้

2. สภาพปัญหาพฤติกรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีดังนี้ 1) ด้านกาย ได้แก่ ทะเลาะวิวาท การลักทรัพย์ การเสพสิ่งเสพติด 2) ด้านวาจา ได้แก่ การพูดโกหก การพูดคำหยาบ การพูดเพื่อเจ้า 3) ด้านมโน ได้แก่ คิดอยากได้ของคนอื่น มีความคิดอิจฉาริษยา และคิดเบียดเบียนคนอื่น ไม่เชื่อในบาป บุญคุณโทษว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว

3. การพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์ ได้แก่ 1) ศีล คือ ให้งดเว้นจากการทะเลาะวิวาทด้วยการเจริญเมตตา งดเว้นจากการลักทรัพย์ด้วยการประกอบสัมมาชีพ งดเว้นจากการประพฤตินอกใจในกามด้วยการสำรวมระวังในกาม งดเว้นจากการพูดเท็จด้วยการซื่อสัตย์ งดเว้นจากการเสพสิ่งผิดเมตตด้วยการเจริญสติ 2) สมาธิ ให้เจริญภาวนาด้วยหลักเมตตา ประกอบสัมมาชีพ การสำรวมในกามและเจริญสติ 3) ปัญญาภาวนา ด้วยการพิจารณาถึงเหตุถึงผล

คำสำคัญ: การพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน; พุทธจริยศาสตร์

Abstract

The aims of this research were: 1) to study Buddhist ethical principles in the development of student behavior; 2) to study the behavior problems of the first year secondary school students at Ban Kilong Song Public School, Aranyaprathet Municipality, Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province; 3) to develop the students' behavior by the Buddhist ethical principle at the school.

The research results are as follows:

1. Buddhist ethics in student behavior development, such as Tisikkhā (Threefold Training), namely Five Sīla (Five Precepts): 1) to refrain from killing; 2) to refrain from stealing 3) to refrain from conducting sexual misconduct 4) to refrain from telling a lie; 5) to refrain from consumption of intoxicants; Samādhi (Meditation) which is the mental practice causing self-awareness; Paññā (Wisdom) which is to know thoroughly the reason, to solve the problems by using wisdom.

2. The behavior problems of the first year secondary school students are as follows: 1) physical aspects: quarrel, burglary, sexual intercourse, and drug abuse; 2) verbal aspect: lying and other kinds of false speech; 3) mental aspect: wanting others' belongings, jealous thoughts and thinking of hurting other people, not believing in Pāpa

(sin) and Puñña (merit) and their fruitions.

3. The development of the behavior of the first year secondary school students with the principles of Buddhist ethics is that 1) Sīla is to refrain from controversy by cultivating Mettā (loving kindness), to refrain from burglary by practicing Sammāājīva (Right Livelihood), to refrain from sexual misconduct by focusing on sexual precaution, to refrain from telling lies by faithfulness and to refrain from consumption of intoxicants by cultivating Sati (Consciousness); 2) Samādhi (Meditation) to cultivate Mettā, Sammāājīva, sexual precaution and mindfulness; 3) Paññā to create careful consideration of causes and effects.

Keywords: students' behavior; Buddhist ethics

1. บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ การจัดการศึกษาไทยตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 กล่าวว่าไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามจุดมุ่งหมายของมาตรา 6 ได้กำหนดว่า 1) มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในด้านต่างๆ คือ ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม 2) มุ่งให้คนไทยมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (Janthapassa, Chaisriha and Khanaphoom, 2019 : 13-24)

สถาบันการศึกษาเป็นสถานที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการดำเนินชีวิตที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ อันเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ เพราะสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันหลักที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนรองจากสถาบันครอบครัว ซึ่งสถาบันการศึกษาจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กอย่างยิ่ง โดยการพัฒนาต่อจากสถาบันครอบครัวที่ถือว่าเป็นสถาบันแรกที่มีมนุษย์จะต้องเจอตั้งแต่เกิด เติบโต จนกระทั่งตาย (Supab, 1993 : 36)

นักเรียนโรงเรียนเทศบาลบ้านกิโลสอง ยังมีปัญหาพฤติกรรมนักเรียนที่ไม่พึงประสงค์ ในเรื่องการทะเลาะวิวาท การลักทรัพย์ การประพาศติผิดในกาม การพูดเท็จ และการเสพสิ่งเสพติด ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร ครูผู้สอน ครูฝ่ายปกครอง ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนชั้น ม.1 สำหรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนควรได้รับการแก้ไขและพัฒนาด้วยหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา (P.A. Payuto, 2013 : 48) ซึ่งพฤติกรรมนักเรียนเหล่านี้ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขจะส่งผลเสียต่อตัวนักเรียน สังคม และประเทศชาติ เพราะนักเรียนเหล่านี้คือ ทรัพยากร

ของชาติในวันข้างหน้า ถ้าทรัพยากรเหล่านี้ไม่ได้รับการพัฒนา เมื่อเขาจบการศึกษาไปและเติบโตขึ้น พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เหล่านี้ติดตัวเขาไป จะสร้างปัญหาให้กับสังคมและเป็นภัยกับสังคมในภายภาคหน้า แต่ถ้านักเรียนเหล่านี้ได้รับการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้ว เมื่อเขาเหล่านั้นจบการศึกษาออกไป และเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า เด็กเหล่านี้ก็จะเป็ทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของประเทศชาติสืบต่อไป ดังนั้นจึงต้องทำการวิจัยเพื่อพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนให้เป็นไปตามเจตนารมของการจัดการศึกษาตาม พรบ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 6 ที่เขียนไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนา คนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนด้วย หลักพุทธจริยศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านกิโลสอง อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เพื่อพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนให้เป็นนักเรียนที่พึงประสงค์ของสังคม ประเทศชาติและ เพื่อเป็นรูปแบบในการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนให้กับโรงเรียนอื่นที่ต้องการผลการวิจัยนี้ไปใช้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักพุทธจริยศาสตร์ในการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนโรงเรียนเทศบาลบ้านกิโลสอง เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภออรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาพฤติกรรมนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล บ้านกิโลสอง เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภออรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
3. เพื่อพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์ โรงเรียนเทศบาล บ้านกิโลสอง เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภออรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นการพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน 3 ด้าน คือ กาย วาจา และใจ ด้วยหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิและปัญญา) (Phrakhu Sumetthammakit Titamedho (Kudsombutti), Phramaha Mit Thitapanyo (Wanyao) and Meethaisong, 2019 : 187-196)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ครูผู้สอน และผู้บริหาร จำนวน 3 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 4 คน และนักเรียน จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 คน

เก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้

ข้อมูลสำคัญและแจ้งวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูล และนัดวันเวลาในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลจากสังเกตพฤติกรรมนักเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ก่อนการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนเก็บข้อมูลพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ด้านกาย วาจา และใจ แล้วนำพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ไปพัฒนา ในระหว่างการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษาในหัวข้อพระพุทธศาสนาเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียน หลังจากผ่านการเรียนทอมที่ 1/2562 เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียนด้านกาย วาจา และใจ ว่าพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงไร

กระบวนการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน ผู้วิจัยพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 ห้อง ด้วยหลักไตรสิกขา ซึ่งมีกระบวนการพัฒนากาย วาจา และใจ โดยมีขั้นตอนคือก่อนเรียนทุกครั้งให้นักเรียนรับศีล 5 และนั่งสมาธิ 5 นาที เพื่อให้ให้นักเรียนมีสมาธิ เพื่อกล่อมเกลาจิตใจให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และเพื่อให้นักเรียนเกิดปัญญา แล้วจึงสอนในรายวิชาสังคมศึกษา การเรียนการสอนเน้นการอบรมด้วยศีล สมาธิและปัญญา ก่อนเลิกเรียนแต่ละชั่วโมงจะให้นักเรียนรับพร

การตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึกจาก 3 กลุ่ม คือ 1) ครูผู้สอนและผู้บริหาร 2) ผู้ปกครองนักเรียน 3) นักเรียน โดยการนำข้อมูลจาก 3 กลุ่มมาตรวจสอบแล้วเลือกเอาข้อมูลที่ตรงกันมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการพรรณนา โดยการเปรียบเทียบพฤติกรรมนักเรียนก่อนการพัฒนา และหลังพัฒนาพฤติกรรมไปแล้วหนึ่งทอม ว่านักเรียนมีพฤติกรรมด้านกาย วาจา และใจเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใด

4. สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาพฤติกรรมนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านกิโลสอง เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภออรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จากการสังเกตพฤติกรรมและการสัมภาษณ์เชิงลึกก่อนการพัฒนาพบปัญหาดังนี้

1.1 ปัญหาทางกาย พบว่า มีการทะเลาะวิวาท การใช้ความรุนแรงเกิดขึ้นในหมู่นักเรียน การประทุพติผิดในกาม การลักทรัพย์ และการเสพสิ่งเสพติด เนื่องจากอิทธิพลของสื่อโฆษณา การหยอกล้อกันจนเกินขอบเขต การตีมีดเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ การแย่งแฟน ซึ่งสาเหตุเหล่านี้นำไปสู่การทะเลาะวิวาท การตบตีกัน การทำร้ายร่างกาย และการชกต่อยกัน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้สร้างปัญหาให้กับโรงเรียน ผู้ปกครอง สังคม และเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ทำให้เกิดผลกระทบต่อการเรียน ต่อร่างกาย และทรัพย์สิน

1.2 ปัญหาทางวาจา พบว่า นักเรียนส่วนมากใช้วาจาไม่สุภาพเวลาสนทนาขอบพูดจาเพื่อเจ้าส่อเสียด พูดเท็จ มักจะมีการโต้เถียงกันในหมู่นักเรียนหญิงโดยใช้คำที่รุนแรงและหยาบคายในหมู่นักเรียนขอบพูดโกหกครู ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียนด้วยกัน โกหกผู้ปกครองในเรื่องพฤติกรรมการใช้เงิน เช่น

วันนี้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องใช้เงิน ขอไปทำรายงานบ้านเพื่อน แต่แอบไปเที่ยวกับเพื่อนและแฟน เป็นต้น การพูดเท็จหรือการพูดโกหกเมื่อบ่อยครั้งจนติดเป็นนิสัย ซึ่งส่งผลเสียต่อตัวนักเรียนเองและสังคม

1.3 ทางด้านจิตใจ พบว่าปัญหาเกิดจากครอบครัว เช่น ครอบครัวมีรายได้น้อย ยากจน ครอบครัวแตกแยก ขาดความอบอุ่นย่อมมีผลกระทบทางด้านจิตใจเป็นอย่างมาก มีผลทำให้เด็กเรียนไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียนบ่อย เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่ทำการบ้านและส่งงาน มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครู ต่อการเรียน หันเข้าหากลุ่มเพื่อนไม่ยอมกลับบ้าน ไม่อยากเรียนชอบขาดเรียนหรือมาแต่ไม่เข้าเรียน นานๆ เข้าไม่มาเรียนเลย ผลสุดท้ายหันเข้าหายาเสพติด เมื่อโตขึ้นกลายเป็นผู้ค้าหรือไม่ก็ก่ออาชญากรรมร้ายแรง ถูกตำรวจจับได้ติดคุก ส่วนนักเรียนหญิงบางคนติดยาเสพติดค้าประเวณีติดโรคร้ายเสียชีวิตตั้งแต่อายุน้อย

สภาพปัญหาทางจิตใจ เกิดจากปัญหาทางบ้านและปัญหาส่วนตัว และไม่สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ ไม่กล้าบอกเพื่อนหรือครูผู้สอนเนื่องจากความไม่ไว้วางใจ จึงหาทางออกในทางผิดๆ จนทำให้เกิดปัญหาตามมา อย่างปัญหาเรื่องเพศ สื่อเป็นตัวกระตุ้นยั่วๆทำให้เกิดอารมณ์ทางเพศ โดยผ่านทางโฆษณาผ่านสื่อ ด้วยการให้ผู้หญิงแต่งตัวล่อแหลม เปิดเผยแพร่รูปร่าง หรืออารมณ์รุนแรง

2. การพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์ โรงเรียนเทศบาลบ้านกิโลสอง เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภออรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เป็นการพัฒนาแบบองค์รวมคือการพัฒนากาย วาจา และใจ ด้วยหลักไตรสิกขา ดังนี้

2.1 ศิลปาวนา ในการพัฒนาทางกายนั้นจะต้องอาศัยศิลปะในการขัดเกลาด้านร่างกายและวาจาเพราะว่าศิลปะเป็นเครื่องชำระหรือเป็นสิ่งจัดระเบียบทางกายและวาจา ในการพัฒนาทางกายจำต้องมีองค์ประกอบดังนี้

(1) นักเรียนมีพฤติกรรมแสดงออกถึงความรุนแรงและการทะเลาะวิวาท เช่น การเล่นหยอกล้อกันแรงๆ มีการตบตีระชระ ทุบหลังผลักหรือกระแทก จากการหยอกล้อเล่นกันแรงๆ เป็นเหตุทำให้เกิดการทะเลาะกันไม่พอใจกัน เช่นแย่งแฟนกัน ผลกระทบหากเล่นกันรุนแรงเกิดขอบเขตอาจทำให้เกิดหกล้มบาดเจ็บและโกรธกันได้หรืออาจขึ้นรุนแรงชกต่อยกันได้ในกลุ่มนักเรียนชาย เหตุการณ์แบบนี้เกิดจากไม่สั่งรวมกาย มีใจอาฆาตพยาบาทมีความโกรธ เพื่อเป็นการแก้ปัญหานี้จะต้องเว้นจากการเบียดเบียนทำลายผู้อื่นให้มีความเมตตาสงสารคนอื่นปลูกฝังความรักให้แก่กันนักเรียนอยู่ภายใต้การอบรมดูแลจากครูในโรงเรียนและผู้ปกครอง อย่างตามใจเด็กอย่างไรเหตุผล ฝึกให้มีความเคารพซึ่งกันและกัน ยกย่องให้เกียรติผู้อื่นให้ความช่วยเหลือผู้อื่นบ้างตามสมควร นางสาวนันทศิริ ปรีกุล กล่าวว่า “การพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนควรใช้โครงการปฏิบัติธรรมและการรักษาศีล 5 แนะนำนักเรียนให้ยึดหลักการรักษาศีล 5 ให้ได้แล้วชีวิตจะมีความสุขไม่มีความผิดพลาด” นอกจากนี้สร้างกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียสละการให้อภัยให้ความรักความสามัคคี

(2) นักเรียนมีพฤติกรรมในการลักทรัพย์ สาเหตุเนื่องมาจากแรงผลักดันของกิเลสคือ ความโลภ ต้นเหตุเกิดจากอยากได้ของเล่นอยากมีเหมือนคนอื่นเขา เกิดจากสถานะทางครอบครัวที่ไม่สามารถจะให้ลูกได้ตามที่ลูกต้องการ การแก้ปัญหาการลักขโมย ทรัพย์สมบัติของใครๆ ก็ห่วงแหน ขึ้นชื่อว่าลักขโมยแล้วคนเป็นคนที่ไม่ดี นักเรียนจะต้องรู้จักหักห้ามใจตนเอง พอใจในสิ่งที่ตนมีตามสถานะของครอบครัว

(3) นักเรียนมีพฤติกรรมการแสดงออกถึงการมีเพศสัมพันธ์โดย การให้ความสนใจเพศตรงข้ามรักสวยรักงามชอบแต่งหน้าทาปาก มีความรักในวัยเรียน ซึ่งมีผลเสียหายต่อนักเรียนเอง เช่น ชอบขาดโรงเรียน ไม่สนใจในการเรียน ชอบเที่ยวสนุกสนานตามเพื่อน จิตใจไม่มีสมาธิไม่สนใจการเรียน ใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยเกินตัว ผลเสียขั้นสูงนำไปสู่การตั้งครรรค์ต้องหยุดเรียนกลางคัน เหตุเหล่านี้เกิดจากอยากลองอยากรู้อยากสัมผัส จิตใจว่าวุ่นเป็นช่วงของวัยรุ่น เพื่อแก้ปัญหานี้จะต้องเว้นจากการประพฤติดีในกาม สำรวมจิตใจตนเองด้วยการฝึกจิตไม่ให้คิดถึงแม้จะเป็นการฝึกยากแต่ก็สามารถพัฒนาได้ เนื่องจากว่ามันเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านของวัยรุ่นเท่านั้น จะต้องรู้จักป้องกันให้ดี เป็นเพื่อนที่ดีต่อกันไปก่อน ช่วยเหลือส่งเสริมซึ่งกันและกัน รู้จักควบคุมความต้องการของตัวเอง รู้จักผิด ดังคำกล่าวที่ว่า “ให้มีสติ มีเหตุผล ไม่ตามใจตัวเอง ให้ถึงเวลาเสียก่อน”

(4) นักเรียนมีพฤติกรรมแสดงออกทางวาจา เช่น 1) การพูดโกหก โกหกพ่อแม่เรื่อง การทำการบ้านว่าทำแล้วแต่ไม่ได้ทำ โกหกครู เพราะทำงานส่งครูไม่ทัน 2) การพูดส่อเสียด พูดเยาะเย้ยผู้อื่น พูดแทงใจดำทำให้เกิดการทะเลาะกันทำให้ผู้อื่นแตกแยกกัน การนินทาเพื่อนและผู้อื่น

3. การพูดคำหยาบคาย พูดจาไม่ไพเราะการ พูดเสียงดังในห้องเรียน ไม่มีมารยาท ไม่สุภาพในการใช้ถ้อยคำ มีคำว่าไอน้ำหน้า กู มึง

4. การพูดเพ้อเจ้อ ใช้วาจาไม่มีเนื้อหาสาระ คิดเองพูดเอง ไม่มีประโยชน์ ไร้สาระ เมื่อทำการวิเคราะห์แล้วจะเห็นว่าแต่ละข้อก็มีที่มาและสาเหตุที่ต่างกันแต่ทั้งหมดนี้ก็จัดอยู่ในหมวดของการใช้วาจา ปัญหาดังกล่าวนี้นั้นมีสาเหตุมาจาก ความเกรียติคร้าน มีนิสัยชอบแก้ตัว ต้องการให้เพื่อนยอมรับในความสามารถของตัวเอง ต้องการเอาชนะ มีความโกรธ ความโลภ ความหลงเป็นเหตุ เพื่อแก้ปัญหานี้จะต้องเว้นจากการพูดเท็จ ควรกล่าวคำสัตย์ที่เป็นจริงเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนและคนอื่น พูดแต่สิ่งดีมีประโยชน์ ไม่กล่าวโทษผู้อื่น ไม่พูดส่อเสียดให้ร้ายผู้อื่น รวมถึงละเว้นการพูดยุยงให้ผู้อื่นเกิดความบาดหมางสร้างความแตกแยก ควร พูดจาสุภาพอ่อนโยนอ่อนน้อมถ่อมตน ใช้ถ้อยคำนุ่มนวลชวนฟัง

5. จากการสรุปพฤติกรรมปัญหาการแสดงออกในการติดสิ่งเสพติด นางอุบล ศรีโนนซี กล่าวว่า “การดื่มสุรา สูบบุหรี่ และยาเสพติด สาเหตุมาจากการอยากทดลองเพื่อนชักชวน” ถ้าจะเรียงระดับปัญหาของโรงเรียนนี้แล้วการสูบบุหรี่ ดื่มเหล้า เปียร์ เหตุเกิดมาจากการอยากลองอยากรู้จากการชักชวนของเพื่อนๆ สภาพสิ่งแวดล้อมจากสิ่งที่มีกระตุ้นยั่วชวน ผลที่ตามมาก็คือ ทำลายสุขภาพกายสุขภาพจิตใจ

ขาดเรียนบ่อย ไม่อยากเรียนหนังสือ ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาท เกิดการขโมยของคนอื่น ไม่เคารพพ่อแม่ และครู ตัวอย่างที่ไม่ดี ปัญหาเหล่านี้จะเพิ่มความรุนแรงตามกำลังของผู้ติดสิ่งเสพติด แนวทางในการแก้ปัญหา ก็คือ เว้นจากการติดสิ่งเสพติดทุกชนิด ให้นักเรียนทุกคนควรตระหนักรู้ว่า สิ่งเสพติดทุกชนิด เป็นพิษต่อร่างกายจิตใจของตนรวมถึงคนเคียงข้างทุกคนเราจะสูญเสียทุกอย่างถ้าเราลงสู่เส้นทางนี้แล้ว ให้ความรู้เกี่ยวกับผลเสียของการติ่มสุรา

สมาธิภาวนา เป็นการพัฒนาทางด้านจิตใจ และอารมณ์เป็นการพัฒนาคุณสมบัติต่างๆ ของจิตทั้งในด้านคุณธรรม เช่น เมตตา กรุณา ความมีเมตตา ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสุภาพอ่อนโยน ความเคารพ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ในด้านความสามารถของจิต เช่นความเข้มแข็ง มั่นคง ความเพียรพยายาม ความกล้าหาญ ความขยัน ความอดทน ความรับผิดชอบ ความมุ่งมั่นแน่วแน่ ความมีสติ สมาธิ และในด้านความสุข เช่นความมีปีติอันใจ มีความปราโมทย์ร่าเริงเบิกบานใจ ความสดชื่น ผ่องใส ความรู้สึกพอใจ ขอกกล่าวถึงการพัฒนาทางจิต หรือมโนกรรม 3 ประการคือ

5.1 เด็กนักเรียนมีพฤติกรรมแสดงออกความอยากได้ของคนอื่น เหตุเกิดจากว่า เราไม่มีของเราดีไม่งาม ของคนอื่นดีกว่าสวยกว่าสะดวกกว่า เห็นคนอื่นมีแล้วตนเองไม่มีก็คิดหาวิธีการคิดจะเอา พูดอีกอย่างหนึ่งกลุ่มคิดอิจฉาริษยาเพื่อน แล้วก็มาโทษตนเองว่าไม่เก่งไม่ดีไม่สวยไม่มีอย่างเขา เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ ส่วนหนึ่งเกิดจากเพื่อนที่ฐานะดีก็อวดโชว์สิ่งที่มีทำให้เพื่อนคนอื่น ๆ เกิดความคิดอิจฉาอยากได้เหมือนกัน อันเนื่องจากความคิดที่มีความโลภความหลงความโกรธจนนำไปสู่การแสดงออกทางกาย เช่น ลักขโมย เบียดเบียนทำลายคนอื่นริษยาถึงขั้นชกต่อยกัน สิ่งของเสียหายเดือดถึงเพื่อนครูอาจารย์และผู้ปกครอง แนวทางในการแก้ไขก็คือ ไม่โลภคอยจ้องอยากได้ของเขา การที่บุคคลฝึกฝนอบรมตนเองให้เป็นผู้ไม่อยากได้ของผู้อื่น ไม่คิดปองร้ายใคร มีความเห็นชอบ ไม่คิดหาผลประโยชน์หรือกอบโกยทรัพย์สินจากผู้อื่นในทางที่ผิด ให้คิดเป็นผู้ให้ทั้งในทรัพย์สิน และการให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์รู้จักแบ่งปันรู้จักให้ รู้จักพอใจในสิ่งที่ตนมียินดีในสิ่งที่ตนได้ นักเรียนจะต้องเฝ้าระวังความคิดของตนให้ดี

5.2 พฤติกรรมแสดงออกในการคิดริษยามุ่งร้ายต่อผู้อื่น ไม่หวังดีต่อผู้อื่นกลัวว่าเขาจะดีเด่นกว่าตนในทุกด้านเช่นไม่ยอมให้เพื่อนเป็นที่รักของคุณครู ชอบหาเรื่องอวดดี ทำชกต่อยตีคนอื่น ใช้อำนาจข่มขู่ เป็นคนก้าวร้าว ปัญหาเกิดจากมีปมด้อยสภาพทางครอบครัว หมู่มากและคุณครูบางคน มีนิสัยชอบอิจฉาผู้อื่น มีความรังเกียจ ความไม่พอใจบางสิ่งบางอย่าง หรือทำเพื่อความสนุก เพราะฉะนั้นทางออกที่ดีคือ ไม่คิดมุ่งร้ายเบียดเบียนคนอื่น ทั้งทางกาย ทางกลอุบาย จงประกอบด้วยความเมตตาจิต คิดเห็นหัวอกของผู้อื่นรักษาชีวิตกันและกัน บุคคลที่จะไม่คิดร้ายเบียดเบียนคนอื่นนั้น จะต้องฝึกเป็นคนมีเมตตา เสียสละ มองโลกในแง่ดี ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สร้างสรรค์ในการมีจิตอาสาพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ

5.3 นักเรียนมีพฤติกรรมการแสดงออกทางทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนอื่น ชอบมองคนในแง่ร้าย ไม่ค่อยสนใจในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ไม่ค่อยจะเชื่อฟังคำของพ่อแม่ ไม่แสดงความเคารพต่อครูอาจารย์ ชอบละเมิดกฎของโรงเรียน ทำอะไรลงไปโดยไม่คิดเห็นผลเสียที่ตามมาเช่น การก่อความรุนแรง การขโมยของคนอื่น การอาฆาตพยาบาท การเบียดเบียน การอิจฉาริษยา ไม่รับผิดชอบหน้าที่การงานที่ตนได้รับมอบหมาย สาเหตุมาจากความเป็นคนใจแคบเห็นแก่ตัวไม่คบเพื่อน ไม่ตระหนักเรื่องบาปบุญคุณโทษ เพราะฉะนั้นจะต้องตระหนักถึงความเห็นถูกต้องตามทำนองครองธรรม เห็นว่าอะไรควรไม่ควรอย่าหลงผิดคิดว่าบาปเป็นบุญคุณเป็นโทษ เชื่อว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว เชื่อสิ่งที่เราได้มามันเกิดจากผลของการกระทำของเราเอง แม้เราจะทำผิดพลาดไปก็ต้องยอมรับสารภาพความจริง เชื่อว่าทำอย่างนี้แล้วได้ผลอย่างนี้ ครูอาจารย์ให้การจัดอบรมให้เข้าใจและใกล้ชิดพุทธศาสนามากขึ้นมีกิจกรรมที่ส่งเสริมและสร้างสรรค์ความดีงามของนักเรียนโครงการทำบุญถวายเพลพระสงฆ์ที่วัด โครงการล้างห้องน้ำที่วัด เป็นต้น

5.4 ปัญญาภวณา สามารถแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวันที่นักเรียนทุกคนสามารถนำมาใช้ในการคิดในการพูดจาและการกระทำกรรมทั้งปวง ใช้ในการอยู่คนเดียวและอยู่ร่วมกับหมู่คณะ ในการแก้ปัญหาของเด็กนักเรียนนั้น เด็กชายธันวา จวนชัยภูมิ ได้กล่าวว่า “ของการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนด้วยไตรสิกขา พูดดีๆ มีสติอดทนอดกลั้น ใจเย็น ไม่ขโมยอาจจะเพื่อนเล่นด้วยกันได้ คบหากันผู้ใหญ่ควรทราบและให้คำแนะนำ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสุรา และสิ่งเสพติด ทำให้ขาดสติ เกิดอุบัติเหตุ สูญเสียเลิกพูดโกหก ไม่ประชดคนอื่น พูดจาสุภาพ ไม่อยากได้ของของคนอื่น ไม่อิจฉาริษยา มุ่งร้าย คิดไม่ดีต่อผู้อื่น ทุกคนจะมีปมด้อย ใส่ใจความรู้สึกคนอื่น จะทำให้เรามีความสุข คนรอบข้างก็มีความสุข”

การใช้ปัญญาในการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนนั้น ต้องฝึกให้นักเรียนคิดเป็นและสังเกตเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วจึงมองเห็นผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ว่าถ้าทำแบบนี้แล้วจะได้อะไร อะไรจะเกิดขึ้นมีผลเสียดีอย่างไร มีผลกระทบต่อตนและคนอื่นอย่างไร เช่น ปัญหาเสพติด การดื่มสุรา ของมีเงินเมา สู้บุญหรีตั้นเหตุเกิดจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัวหรือทางสังคม อยากลอง อยากรู้ เพื่อระบายความเครียด การคบเพื่อนที่ไม่ดี ผลที่ตามมาแก่ชีวิตนักเรียนเองก็คือ ทำให้เสียการเรียน ขาดแรงจูงใจ เป็นที่รังเกียจของหมู่คณะ ควบคุมตัวเองไม่ได้ ทะเลาะกัน หรือเกิดอุบัติเหตุ มีอันตายต่อสุขภาพ เมื่อเราเห็นโทษอันเกิดจากสิ่งเสพติดเหล่านี้แล้วควรจะหาทางหลีกเลี่ยงหรือป้องกันตนเอง ด้วยการเลือกคบเพื่อนดี เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่และครูอาจารย์ การให้คำแนะนำจากผู้ปกครองและครู สร้างสรรค์กิจกรรมทางศาสนาและอื่นๆ

ในการพัฒนานักเรียนโดยภาพรวมนั้น นางสาวชลียา ถายะเดช กล่าวว่า “ผู้ใหญ่ควรให้คำแนะนำว่าแนวทางพัฒนาพฤติกรรมทางกาย ความรุนแรง การลักทรัพย์ การมีเพศสัมพันธ์ การดื่มสุราและยาเสพติด พฤติกรรมทางกาย ทางใจ ต้องอาศัยเวลาให้การอบรมถึงผลเสียในหลายๆ ด้านโดยผู้ปกครองควรหัน

หน้าให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนให้ข้อมูลในเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวเด็กที่มีปัญหาเพื่อหาทางแก้ไขร่วมกัน ไม่ใช่ปล่อยให้มันเป็นหน้าที่ของโรงเรียนแต่ฝ่ายเดียว โรงเรียนควรจัดโครงการให้การอบรมให้ความรู้แก่เด็กนักเรียน เช่นโครงการเข้าค่ายคุณธรรม-จริยธรรม โครงการโรงเรียนดีวิถีพุทธ เป็นต้น และยังมีครูกล่าวต่อไปว่า จัดกิจกรรมปลูกฝังด้านคุณธรรมให้มိ้องค้ความรู้โดยจัดเป็นโครงการค่ายคุณธรรมอย่างน้อยปีละครั้ง หรือพานักเรียนไปทำบุญที่วัดเดือนละครั้งเพื่อขัดเกลานิสัยเด็กในวัยนี้ให้ลดระการใช้ความรุนแรงการทะเลาะวิวาทจะน้อยลง ไม่คิดลัทธิภัยของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของเรา ไม่ยุ่งเกี่ยวเรื่องความรักก่อนวัยอันควร ไม่สนใจและเกี่ยวข้องกับสุรายาเสพติดให้โทษทุกชนิด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดส่อเสียดเพื่อเจ้า ด้วยการมองคนอื่นในแง่ดี ทำตัวให้เป็นมิตรกับทุกๆ คนเอาใจเขามาใส่ใจเรา เนื่องจากการปฏิบัติธรรมหรือการรักษาศีล 5 ทำให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี”

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลของการวิจัยการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์ โรงเรียนเทศบาลบ้านนิโลสอง เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภออรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ได้ค้นพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนเทศบาลบ้านนิโลสอง มีพฤติกรรมปัญหาในการแสดงออกทางกาย วาจา และใจในทางที่ไม่ค่อยดี อันเกิดจากสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบันความอยากรู้อยากลองอยากเห็นอันเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านของวัย แต่ปัญหาทั้งหมดที่เกิดของเด็กนักเรียนนี้ยังเป็นปัญหาที่อยู่ในระดับธรรมดายังไม่ถึงขั้นรุนแรง ปัญหาดังกล่าวนี้รอคอยเวลาที่จะได้รับการแก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้นได้ ถือว่ายังไม่สายหรือเกินกว่าที่จะได้รับการแก้ไขและพัฒนา ใจว่าที่ผ่านมาจากโรงเรียนและผู้ปกครองไม่ได้อบรมบ่มเพาะหรือสั่งสอนให้นักเรียนเป็นคนดี พ่อแม่และครูได้พยายามให้การดูแลเป็นอย่างดี และใช้วิธีในการฝึกอบรมหลายรูปแบบและพัฒนาหลายช่องทาง หากแต่ยังมีอีกวิธีการหนึ่งซึ่งสำคัญยิ่งในการแก้ปัญหาชีวิตมนุษย์ได้นั้นก็คือการนำเอาหลักพุทธจริยศาสตร์มาแก้ปัญหาชีวิตหรือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้ชีวิตเจริญก้าวหน้า โดยผู้วิจัยได้นำเอาหลักธรรมทางพุทธศาสนา มาแก้ปัญหาของเด็กนักเรียนและสามารถนำนักเรียนไปสู่ความเป็นนักเรียนที่ดีมีคุณภาพมีความเจริญก้าวหน้าของชีวิตโดยใช้หลักรักษาศีล 5 ขอยกตัวอย่างผลของการวิจัยดังนี้

การพัฒนาทางกายจะต้องอาศัยศีลในขัดเกลาด้านร่างกายและวาจาเพราะว่าศีลคือเป็นเครื่องชำระหรือเป็นสิ่งจัดระเบียบทางกายและวาจา สอดคล้องกับพระพรหมคุณาภรณ์ กล่าวว่า ศีลภาวนาคือให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี เกื้อกูลแก่กัน ซึ่งต้องพัฒนาทางกายด้วยหลักศีล 5 ได้แก่ เว้นจากการฆ่าสัตว์เบียดเบียนคนอื่น เว้นจากการลักขโมย เว้นจากการประพฤตินิคมในกาม เว้นจากการพูดเท็จ พูดคำหยาบ คำส่อเสียด เพื่อเจ้า เว้นจากการติดสิ่งเสพติดทุกชนิด สอดคล้องกับแนวคิดของนางอุบล ศรีโนนซี ว่า การพัฒนานักเรียนควรจัดกิจกรรมปลูกฝังด้าน

คุณธรรมให้มืองค์ความรู้โดยจัดเป็นโครงการค่ายคุณธรรมเพื่อขัดเกลานิสัยเด็กในวัยนี้ให้ลดการใช้ความรุนแรงการทะเลาะวิวาทจะลดน้อยลง ไม่คิดลัทธิภัยของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของเรา ไม่ยุ่งเกี่ยวเรื่องความรักก่อนวัยอันควร เชื่อว่าการปฏิบัติธรรมหรือการรักษาศีล 5 น่าจะเป็นการดีสำหรับเด็กในวัยนี้ และสอดคล้องกับจรัส สีกา และคณะ (Leeka, et al., 2015) ที่ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบและกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของบ้าน วัด โรงเรียนในการจัดการปัญหาเสพติดแนวพุทธของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนมีจากสาเหตุสำคัญมาจาก 1) ครอบครัวแตกแยก 2) การคบเพื่อน 3) สภาพแวดล้อม 4) การขาดความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติด

6. ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยเพื่อให้สอดคล้องและเป็นคำตอบกับข้อเสนอแนะข้างต้น ในการทำวิจัยครั้งต่อไปคือ

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมเพื่อการพัฒนานักเรียนโรงเรียนเทศบาลบ้านกิโสดง เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ในยุคสังคมปัจจุบัน
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบโครงการประจำปีของโรงเรียนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนโรงเรียนเทศบาลบ้านกิโสดง เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์ โรงเรียนเทศบาลบ้านกิโสดง เทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภอรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ทำให้ได้แนวทางในพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนที่ได้ผลเป็นที่พึงพอใจ คือสามารถฝึกฝนพัฒนาขัดเกลานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้เป็นคนดี มีน้ำใจ เสียสละ มีมารยาทเคารพต่อกฎกติกาของโรงเรียนเชื่อคำสั่งสอนของพ่อแม่และครูช่วยเหลือเอื้ออาทรให้เกียรติต่อเพื่อนๆ ตั้งใจเรียน ไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน ด้วยการนำเอาหลักธรรมทางพุทธศาสนามาแก้ไข และพัฒนาคุณภาพชีวิตสืบไป พฤติกรรมที่พึงประสงค์นี้ย่อมจะก่อให้เกิดผลดีต่อผู้ปกครอง โรงเรียนสังคม และประเทศชาติ สืบต่อไป ซึ่งกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนด้วยไตรสิกขานี้ สามารถนำไปพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนที่อื่นได้

References

- Janthapassa, S., Chaisriha, P and Khanaphoom, S. (2019). Effectiveness of Integrated Therapy Activities to Develop the Competencies Autistic People under Army Responsibility. *Dhammathas Academic Journal*, 19(4), 13-24.

Leeka, J., et al. (2015). *The Model and Process to Create strength of Villages-Monasteries Schools on the Problems-Addictive Drug tacking, According to Buddhism in the Northeastern Region*. Khon Kaen: Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus.

P.A. Payuto. (2013). *Thai Educational Philosophy*. Bangkok: Pat and Home Ltd.

Phrakhru Sumetthammakit Titamedho (Kudsombutti), Phramaha Mit Thitapanyo (Wanyao) and Meethaisong, T. (2020). Sammaditthi to Build up the Peace in Societies. *Dhammathas Academic Journal*, 20(1), 187-196.

Supab, S. (1993). *Society and Culture*. Bangkok: Thaiwattanapanich.